

Näyttöön perustuvan potilasohjauksen vahvistaminen (VeTePO) –hanke

Potilashoidon keskeinen osa-alue on ohjaus. Hanke perustuu aikaisempaan pitkäkestoiseen kehittämistyöhön potilasohjauksen hyvien käytäntöjen, prosessien ja interventioiden kehittämisessä alueellisesti ja valtakunnallisesti. Painopistealueena on joustavien ja saumattomien toimintojen kehittäminen erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyönä. Sairaanhoidopiirit koko maassa ovat pyrkineet potilasohjauksen kehittämiseen erilaisin hankkein 2000-luvun alusta alkaen. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoidopiiri ja Oulun yliopiston terveystieteiden laitos samoin kuin Varsinais-Suomen sairaanhoidopiiri yhdessä Turun yliopiston hoitotieteen laitoksen kanssa ovat kehittäneet potilasohjausta. Myös Pohjois-Savon sairaanhoidopiirin alueella on aloitettu potilasohjauksen kehittämistyö vuonna 2008 osana Vetovoimainen ja turvallinen sairaala -hanketta.

Potilaat ovat useiden aikaisempien tutkimusten mukaan olleet tyytymättömiä saamaansa tietoon ja mahdollisuuksiinsa osallistua omaan hoitoonsa (esim. Naukkarinen 2008). Myös kotiuttamiseen ja jatkohoitoon liittyvissä asioissa sekä ohjauksen organisoinnissa ja henkilöstön ohjausvalmiuksissa on kehitettävää. (Kääriäinen 2007, Lipponen ym. 2008). Potilasohjaus on yksi hoitamisen ydintehtävistä, joka kuuluu lain perusteella potilaan oikeuksiin ja sen toteuttaminen hoitohenkilöstön ammatilliseen vastuuseen. Hoitoaikojen lyhentyminen lisää tarvetta potilasohjauksen kehittämiseen. Potilasohjaus vaatii henkilökunnalta osaamista hallita potilaan ohjausprosessin eri osa-alueet aina sairaalan tulovaiheesta jatkohoidon järjestämiseen. Lisäksi henkilökunnalta vaaditaan taitoja toteuttaa potilasohjausta monipuolisin ohjausmenetelmin. Huono tai laiminlyöty potilasohjaus voi tuhota hyvänkin primaarisen hoitotuloksen.

Näyttöön perustuvan potilasohjauksen vahvistaminen (VeTePO) hankkeen tarkoituksena on potilasohjauksen tuloksellisuuden parantaminen siten, että potilas kykenee hallitsemaan omaa terveysongelmaansa, osallistumaan omaan hoitoonsa sekä tekemään terveyttään ja hoitoaan koskevia päätöksiä. Ohjaustarpeen diagnostiikkaa kehittämällä luodaan yhtenäiset ohjaustarpeen määrittelyyn sopivat menetelmät ja toteutetaan niiden perusteella potilasohjausta. Hankkeen tavoitteena on uusien toimintamallien luominen sekä olemassa olevien toimintamallien vahvistaminen ja jalkauttaminen terveydenhuollon yksiköihin ja hoitohenkilökunnan ohjausvalmiuksien vahvistaminen. Lisäksi tavoitteena ovat useiden potilasryhmien (mm. pitkäaikaisesti sairast aikuiset, kirurgiset - ja lapsipotilaat) potilaslähtöisen ohjauksen vahvistaminen sekä ohjaustarpeen kartoittamista tukevien mittareiden ja potilasohjauksen dokumentoinnin kehittäminen. Hankkeen tuloksena potilasohjauksen vaikuttavuus ja saumattomuus terveyden- ja sosiaalihuollossa lisääntyy ja potilaat arvioivat hoidon ja ohjauksen laadun korkeatasoiseksi. Hankkeessa arvioidaan toimintamallien tuloksellisuutta eri toimintaympäristöissä, hoitohenkilökunnan potilasohjausvalmiuksien kehittymistä ja potilasohjauksen vaikuttavuutta potilaiden näkökulmasta. Arvioinnissa käytetään arviointi- ja tulostutkimuksen menetelmiä yhteistyössä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Hankkeen ulkoinen arviointi tehdään osana koko VeTe –hankkeen arviointia. Arviointiaineistoa kerätään asiakaspalautteena, kyselyillä, haastatteluilla ja havainnoimalla. Aineistot analysoidaan tilastomatemaattisin ja laadullisin menetelmin.

Hankkeen toteuttajaosapuolet ovat Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, Satakunnan ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirit. Hankkeen projektipäällikkönä toimii TtM Kaija Lipponen (PPSHP) ja projektisuunnittelijoina TtM Johanna Alaloukusa-Lahtinen (PPSHP), TtT Sini Eloranta (VSSHP), TtM Virpi Kempainen (PSSHP), TtT Marita Koivunen (SatSHP) ja sh Päivi Lönnberg (SatSHP).

Kaija Lipponen

Johanna Alaloukusa-Lahtinen

Virpi Kempainen

Sini Eloranta

Marita Koivunen

Päivi Lönnberg

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä hanke toteutetaan hyödyntämällä aiempaa kehittämistyötä ja siinä kehitettyjä ohjauksen toimintamalleja. Painopistealueina ovat sydämen vajaatoiminta-, keuhkohtaumatauti-, tekoniivel- ja aivoverenkiertohäiriöpotilaiden sekä ylipainoisten lasten ohjausprosessit. Näyttöön perustuvia hyviä käytäntöjä vakiinnutetaan sairaanhoitopiirin yksiköissä ja erva-alueella vertaiskehittämisen, benchmarking -yhteistyön ja koulutuksen avulla. Keskeistä on vertaiskehittäminen, jossa oman alansa osaajat (sairaanhoitajat, fysioterapeutit) toimivat projektityöntekijän nimikkeellä. Heillä on aikaisempaa kokemusta potilasryhmän ohjauksen kehittämisestä ja sisällön asiantuntijuutta. Kehittämistyössä ovat mukana myös perusterveydenhuollon yksiköt ja erva-alueen keskussairaalat. Jokaisen potilasryhmän ohjauksen kehittämiseen kytketään tutkimus ja arviointi mm. eriasteisten opinnäytetöiden muodossa.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueella laaditaan potilasohjausprosessin alkuvaiheeseen potilaan ohjaustarpeen arviointiin diagnostinen mittaristo. Tässä hyödynnetään jo testattuja ohjaustarpeen arviointiin soveltuvia mittareita ja modifioidaan niitä tähän hankkeeseen. Tarkoituksena on, että hoitotyöntekijöillä on käytössään työkalu, jonka avulla tunnistetaan potilaiden yksilölliset ohjaustarpeet ja suunnataan ohjausta sen mukaisesti. Mittarista laaditaan sähköinen versio ja pyritään integroimaan se osaksi Miranda – potilastietojärjestelmän esitietolomaketta. Laadittu mittari implementoidaan ortopedian klinikan poliklinikalle

ja LYHKI vuodeosastolle. Tavoitteena on arvioida suoritettujen potilasohjauksen tuloksellisuutta suhteessa potilaan esittämiin tarpeisiin ja odotuksiin. Lisäksi arvioidaan henkilökunnan ohjausvalmiuksia ja toteutetaan ohjausinterventioita. Toimintaan kytketään alueen ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä sekä yliopisto-opiskelijoiden tutkimuksia.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä kehitetään henkilöstön ohjausosaamista koulutuksen avulla, kehitetään potilasohjausta systemaattisemmaksi luomalla moniammatillisesti yhteinen asiakaslähtöinen potilasohjausmalli koko sairaalan ja sairaanhoitopiirin käyttöön sekä ottamalla uusia web- ja mobiili – perusteisia potilasohjausmenetelmiä käyttöön. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä kehitetään erityisesti sydämen vajaatoimintapotilaiden potilasohjausta, koska sydämen vajaatoiminta on yksi yleisimmistä kansansairauksista Suomessa. Sydämen vajaatoimintapotilaan ohjauksen kehittämisen päätavoitteina on sydämen vajaatoimintapotilaan hoitoketjun mukaisen potilasohjauksen juurruttaminen Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alueelle, omahoitoa tukevan ohjauksen kehittäminen ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen sydämen vajaatoimintapotilaiden ohjauksessa. Lisäksi tavoitteena on hoitotyön suosituksen laatiminen sydämen vajaatoimintapotilaan omahoidon ohjaukseen useiden sairaanhoitopiirien yhteistyönä.

Satakunnan sairaanhoitopiirissä hankkeeseen on valittu pilottiyksiköksi sydäntahdistinpoliklinikka ja sen toiminnan kehittäminen sekä tahdistinpotilaille annettavan ohjauksen kehittäminen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Lisäksi tullaan arvioimaan ja kehittämään sydänpotilaiden ohjaukseen osallistuvan hoitohenkilökunnan ohjausvalmiuksia. Satakunnan sairaanhoitopiirissä aloittaa toimintansa uusi Sydänyksikkö maaliskuussa 2010. Sydäntahdistinpoliklinikan toiminta käynnistyy yksikön uusissa toimitiloissa. Kehittämishankkeen tuotoksena syntyy näyttöön perustuva potilasohjauksen toimintamalli, joka testataan tahdistinhoitajapoliklinikalla ja joka tulevaisuudessa on hyödynnettävissä muussa vastaavanlaisessa polikliinisessä toiminnassa.

Lisätietoa VeTePO-hankkeesta antavat:

Kaija Lipponen, puhelin 040 743 1320, kaija.lipponen@ppshp.fi

Johanna Alaloukusa-Lahtinen, puhelin 040 178 0767, johanna.alaloukusa-lahtinen@ppshp.fi

Sini Eloranta, puhelin 050 560 8740 , sini.eloranta@tyks.fi

Virpi Kempainen, puhelin 044 7175763, virpi.kempainen@kuh.fi

Marita Koivunen, puhelin 044 7077887, marita.koivunen@satshp.fi

Päivi Lönnberg, puhelin 044- 707 9778, paivi.lonnberg@satshp.fi